

Mottagare
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har beretts möjlighet att lämna synpunkter över betänkandet Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt, SOU 2025:61.

MFoF välkomnar den översyn som gjorts av den internationella adoptionsverksamheten i Sverige och den reglering som styr verksamheten. Myndigheten lämnar nedan sina synpunkter på de författningsändringar som utredaren föreslagit i syfte att stärka rättssäkerheten vid internationella adoptioner.

Vad gäller förslaget om ett resurscentrum så tillstyrker MFoF att ett resurscentrum ska inrättas inom MFoF med i huvudsak de uppgifter som utredaren har föreslagit. Myndigheten anser dock inte att resurscentrumet ska vara en separat enhet placerad i Stockholm. Myndigheten redogör nedan för sina synpunkter på resurscentrumets innehåll och placering.

Kap 8.10.3 Det ska vara tillåtet med adoption över landsgränser men det krävs en starkare statlig kontroll

MFoF ska pröva att förmedlingssättet är tillförlitligt och att adoptionen är till barnets bästa (s. 562 f.)

Utredaren föreslår att MFoF ska pröva om förmedlingssättet är tillförlitligt och att adoption är till barnets bästa när en enskild har ansökt om tillstånd till internationell adoption. MFoF vill i detta sammanhang lyfta fram att ansvaret för att pröva om en adoption är till ett känt barns bästa redan ligger på socialnämnden. Myndigheten anser att den föreslagna utformningen av bestämmelsen medför att två aktörer ska göra parallella utredningar och prövningar om samma fråga. Detta vore både processekonomiskt onödigt och ledande till rättsosäkerhet för den enskilde. MFoF föreslår därför att myndigheten inte ska göra en prövning av barnets bästa när den prövar tillstånd till internationell adoption. Det bör istället tydliggöras i socialtjänstlagen att

det är socialnämnden som vid medgivandeutredningen ska pröva de föreslagna förutsättningarna för att en adoption ska kunna antas vara till barnets bästa. Med en sådan reglering läggs ansvaret för hela prövningen av barnets bästa på socialnämnden. Adoptioner som inte bedöms vara till barnets bästa kan då redan i ett tidigt skede avstyras.

Beslut om tillstånd till adoption ska fattas inom tre månader (s. 564 f.)

Utredaren föreslår att MFoF ska fatta beslut om tillstånd till internationell adoption inom tre månader. Om det finns särskilda skäl föreslås utredningstiden förlängas viss tid. Med de skärpta krav som utredaren föreslår gällande tillstånd till internationell adoption bedömer myndigheten att utredningar inför beslut kommer att bli betydligt mer omfattande och tidskrävande än idag. Risker är därför överhängande att utredningstiden kommer att behöva förlängas i de flesta ärenden. Myndigheten föreslår därför att utredningstiden förlängs.

Tidpunkten för MFoF:s prövning av tillstånd till internationell adoption (s. 565)

Utredaren föreslår att MFoF:s prövning av tillstånd till internationell adoption ska göras *innan* barnet lämnar landet. MFoF anser bestämmelsens föreslagna utformning är rättsosäker och motverkar syftet med den prövning som myndigheten ska göra. MFoF är istället av uppfattningen att en prövning av tillstånd till internationell adoption ska göras *innan* barnet lämnar landet och *innan* ett beslut om adoption har fattats. Detta för att förhindra att det genomförs adoptioner som inte är tillförlitliga eller som inte är till barnets bästa. En sådan utformning av bestämmelsen minskar också risken för att barn kan hamna i en otrygg juridisk situation där barnet anses som adopterat i utlandet men inte i Sverige. Enligt MFoF är ett tillägg i lagstiftningen således nödvändigt för att stärka rättssäkerheten vid internationella adoptioner och för att minska otydlighet vid rättstillämpningen. Mot denna bakgrund bör även bestämmelsen i 24 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), SoL, ses över. Där framgår att ett medgivande vid en internationell adoption ska ha lämnats av socialnämnden *innan* barnet lämnar det land där barnet har sin hemvist. För att harmonisera adoptionslagstiftningen och för att bestämmelsen ska behålla sitt preventiva syfte anser MFoF att det av 24 kap. 1 § SoL bör framgå att ett medgivande ska ha lämnats *innan* barnet lämnar det land där barnet har sin hemvist och *innan* ett beslut om adoption har fattats.

Ett beslut om tillstånd till adoption ska kunna återkallas (s.565 f.)

MFoF tillstyrker förslaget att ett beslut om tillstånd till internationell adoption ska kunna återkallas om förutsättningarna inte längre finns. Myndigheten anser dock att ett beslut om återkallelse bör gälla omedelbart, om det inte finns synnerliga skäl mot det. Detta för att undvika en situation där en adoption som av olika anledningar inte är lämplig hinner genomföras under den tid som ett överklagande av beslutet är anhängiggjort i domstol.

Böter för den som i strid med 4 kap. 26 § FB låter föra ut ett barn från det land där den har hemvist

Den föreslagna bestämmelsen har idag en motsvarighet i 15 § LIA. Om bestämmelsen ska vara effektiv och enkel att tillämpa bör det förtydligas vilken eller vilka aktörer som bär ansvar för att anmäla misstanke om brott. För att bestämmelsen ska uppnå sitt syfte föreslår MFoF att den istället bör formuleras så att den som adopterar ett barn från utlandet utan tillstånd enligt 4 kap. 26 § FB döms till böter.

Kap 8.10.4 Prövningen av om adoptionsförfarandet får fortsätta flyttas från socialnämnderna till MFoF

MFoF tillstyrker förslaget om att myndigheten ska ta över ansvaret för prövning av om ett adoptionsförfarande får fortsätta från socialnämnderna. MFoF är av uppfattningen att ansvaret bör flyttas över till myndigheten så snart som möjligt och att bestämmelser om detta ska träda i kraft den 1 september 2026.

Kap 8.10.5 Om sökande saknar tillstånd från MFoF ska domstolen avvisa ansökan om adoption

Utredaren föreslår att en ansökan om adoption ska få tas upp till prövning av svensk domstol endast om MFoF har gett tillstånd till internationell adoption. MFoF anser att det är viktigt att begränsa möjligheten att kringgå den svenska adoptionslagstiftningen men vill samtidigt påpeka att förslaget kan få konsekvenser för enskilda barn. Det kan uppstå situationer där adoptanten varken kan få en genomförd adoption automatiskt erkänd i Sverige eller ett beslut om adoption i svensk domstol. I den fortsatta beredningen bör det därför övervägas vilka konsekvenser detta förslag kan få för barn som exempelvis redan befinner sig i Sverige eller som kommit till genom surrogatarrangemang i utlandet.

Kap 12.1 Övriga kommentarer gällande förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

I den fortsatta beredningen bör viss terminologi i författningsförslagen gällande föräldrabalken ses över så att den blir enhetlig. Till exempel används både termen underårig och barn under 18 år. Likaså används både termen tillstånd till adoption från utlandet och tillstånd till internationell adoption.

Kap 12.5 Förbud mot adoptionsförmedling

MFoF konstaterar att utredningen föreslår ett tillägg i 22 kap. 20 § andra stycket SoL som förbjuder verksamhet som syftar till att förmedla barn för adoption utan stöd i SoL. Hur denna bestämmelse förhåller sig till MFoF:s skyldigheter enligt 1993 års Haagkonvention behandlas inte i utredningen. MFoF har i egenskap av centralmyndighet en utpekad roll att fullgöra de obligatoriska uppgifter som följer av konventionen. MFoF bedömer därför att myndigheten med stöd av konventionen kan vidta vissa åtgärder efter ett beslut om enskild adoption eller som utredningen föreslår, tillstånd till internationell adoption, har fattats. Exempel på sådana uppgifter kan vara att vidarebefordra handlingar, ta emot och förmedla barnförslag samt hantera officiell kommunikation med konventionsanslutna myndigheter. Myndigheten anser dock att det är otillfredsställande att det inte är närmare definierat i lagstiftning eller förarbeten vilka åtgärder som kan anses ingå i förmedlingsbegreppet.

MFoF vill vidare uppmärksamma att MFoF saknar stöd i lag för att vidta motsvarande åtgärder som ovan beskrivits vid adoptioner från icke-Haagländer. För att stärka rättssäkerheten och säkerställa en likvärdig behandling bör samma förutsättningar gälla oavsett om barnets ursprungsland är anslutet till Haagkonventionen eller inte. Det bör därför i den fortsatta beredningen övervägas hur det kan tillförsäkras att samtliga adoptioner, oaktat ursprungsland, hanteras likvärdigt.

Adoptionsspecifikt stöd

Kap 9.5 Ett samtalsstöd med hög kompetens och tillgänglighet

MFoF tillstyrker förslaget att förutsättningarna för att kunna öka tillgängligheten och valfriheten av ett adoptionsspecifikt samtalsstöd ska utredas. Vad gäller samtalsstöd för adopterade barn/tonåringar yngre än 15 år bedömer myndigheten att ett sådant kan vara till hjälp i deras identitetsutveckling i en ålder då många existentiella frågor aktualiseras. Det kan också vara en betydelsefull förebyggande åtgärd för att främja psykisk hälsa på längre sikt. MFoF ser därför positivt på att utöka stödet till barn men vill dock framhålla att en sådan förändring ställer höga krav på kompetens hos utföraren av samtalsstödet.

Kap 9.7.2 Stöd i ursprungssökning (s. 619 f.)

Utredaren föreslår att även barn ska erbjudas stöd från ett resurscentrum vid ursprungssökning. Enligt MFoF:s erfarenheter kan en sökning efter biologisk familj vara känslomässigt påfrestande och ofta komplicerad. Resultatet av en ursprungssökning kan vara osäkert och processen kan vara svår att hantera, även för vuxna. MFoF anser därför att det i den fortsatta beredningen bör göras särskilda överväganden om vilket stöd som kan vara lämpligt att erbjuda

minderåriga. Enligt MFoF kan ett lämpligt stöd bestå av till exempel samtal om adoptionen och stöd kring adoptionshandlingar.

Kap 9.7.3 Breddning av kompetens och gränsdragning mellan aktörer (s. 620 f.)

Utredaren föreslår att organisationer som stöttar adopterade ska kunna bistå med stöd vid ursprungssökning. För att säkerställa att ursprungssökning via organisationer sker på ett systematiskt och kontrollerat sätt måste riktlinjer utarbetas.

Kap 9.8.3 Individuellt stöd till adopterade personer som misstänker oegentligheter i sin adoption

Myndigheten tillstyrker att det föreslagna resurscentrumet ska erbjuda ett individuellt stöd till adopterade personer som misstänker oegentligheter i adoption. Myndigheten har i olika slutrapporter påtalat behovet av att kunna erbjuda ett sådant stöd till adopterade personer och har under hösten inlett arbetet med att analysera hur ett sådant stöd kan se ut.

Kap 9.9 MFoF och Rättsmedicinalverket ska utreda förutsättningarna för en nationell DNA-databas

MFoF får i sitt arbete med ursprungssökning återkommande frågor från adopterade om möjlighet till stöd i form av DNA-prov och analys för att bekräfta biologiska familjeband till släktingar i ursprungslandet. Ett inrättande av en nationell DNA-databas kan vara en lämplig åtgärd för att vidareutveckla myndighetens arbete med ursprungssökning och för att ytterligare kunna möta adopterade personers behov i deras sökprocesser. Myndigheten vill dock betona att det finns många tekniska, juridiska och etiska frågor som behöver beaktas i den fortsatta beredningen.

Det kommer att vara svårt att inrätta en funktionell DNA-databas. Det är mycket få länder som idag har denna typ av databas som svenska DNA-prover kan matchas mot. Det kommer att krävas en omfattande samordning mellan MFoF och så väl nationella som internationella instanser och aktörer för att identifiera och komma överens om vilka genetiska markörer som ska användas. Om MFoF ska ansvara för huvudmannskapet för en nationell DNA-databas kommer myndigheten att behöva hantera integritetskänsliga personuppgifter. Det är därför viktigt att i den fortsatta beredningen analysera om det kommer att krävas ny eller kompletterande lagstiftning för personuppgiftsbehandling.

Kap 9.10.2 Adoptionshandlingar bör förvaras hos färre aktörer

MFoF tillstyrker förslaget att adoptionshandlingar från de auktoriserade adoptionsorganisationerna, liksom från MFoF och dess föregångare, ska förvaras hos Riksarkivet och att Riksarkivet ska ansvara för handlingarna och utlämnande av dessa. MFoF kan lämna över arkivmaterial till Riksarkivet efter en överenskommelse, enligt 9 § arkivlagen (1990:782). Riksarkivet tar dock ut avgifter för mottagande av arkiv. MFoF konstaterar att utredningen saknar en analys av de ekonomiska konsekvenser som uppstår för MFoF om myndigheten ska överlämna dessa arkiv till Riksarkivet. MFoF bedömer att ett överlämnande av arkiven till Riksarkivet kan innebära avsevärda kostnader och vill därför understryka vikten av att myndigheten ges förutsättningar, i form av tillräckliga resurser, för att kunna fullgöra uppdraget.

Myndigheten instämmer vidare i utredarens förslag att resurscentrumet tillsammans med Riksarkivet och andra relevanta aktörer bör utveckla en vägledning för arkivsökning.

Kap 9.12 Adopterade personer ska ha rätt till ekonomiskt bidrag för en resa till ursprungslandet

Utredaren föreslår att adopterade personer ska kunna få ett ekonomiskt bidrag för att möjliggöra en resa till sitt ursprungsland. Om regeringen beslutar att införa det föreslagna ekonomiska bidraget kan det vara rimligt att överväga storleken på beloppet.

Kap 9.14 Placering av ett nationellt resurscentrum för adopterade och adoptionsfrågor

MFoF tillstyrker utredarens förslag att ett resurscentrum för adopterade personer och adoptionsfrågor ska inrättas inom MFoF. Myndigheten ansvarar redan för flera områden som utredaren föreslår ska ingå i resurscentrumets verksamhet. Myndigheten kan med utredarens förslag bidra till en mer samlad kunskapsstyrning inom området vilket möjliggör ett starkt expertstöd till adopterade, adoptivföräldrar och professionella aktörer. MFoF kan också dra nytta av synergier med myndighetens andra verksamhetsområden, till exempel föräldraskapsstöd.

MFoF delar inte utredningens uppfattning att ett resurscentrum enbart ska vara placerat i Stockholm. Myndigheten har sedan 2020 arbetat kontinuerligt med att utveckla och fördjupa det adoptionsspecifika stödet. Det har tagit lång tid att bygga upp och förvärva den kompetens och erfarenheter som finns inom myndigheten idag. Myndigheten befarar att en omlokalisering kan leda till kompetensförluster och att stödverksamheten påverkas negativt. Myndigheten vill också förtydliga att stödet ska rikta sig till adopterade över hela landet. MFoF har en hög digital tillgänglighet vilken bedöms vara en viktig aspekt för att nå adopterade även utanför

YTTRANDE

Dnr: AD 2025-945

Skellefteå 2025-10-06

Stockholmsområdet. Myndigheten vill dock i sammanhanget lyfta att MFoF redan har inlett ett arbete med att etablera en kontaktfunktion i Stockholm.

Per Bergling
Generaldirektör

Erika Granström
Föredragande